

ANWB BASIS
NATUURGIDSEN

PADDENSTOELEN

127
SOORTEN
EENVOUDIG
HERKENNEN

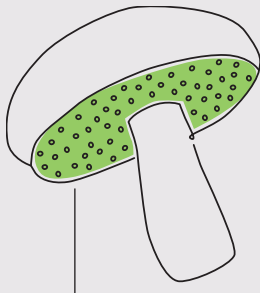

KOSM • S

ZAKFORMAAT

Vind snel de juiste soort met de **KLEURCODE**

DE KLEURCODE helpt je snel je weg te vinden in deze basisnatuurgids voor paddenstoelen. Door de indeling in drie grote groepen is het gemakkelijker om de juiste soort te vinden. Niet de kleur of het oppervlak van de hoed is bepalend bij het determineren van paddenstoelen. Nee, het is de onderkant van de hoed die het verschil maakt. Als je de paddenstoel van onderaf bekijkt, kun je zien of het een buisjes- of plaatjeszwam is. De plaatjeszwammen zijn met de meeste soorten vertegenwoordigd. Deze kunnen worden onderverdeeld in subgroepen. Alle andere soorten die niet in dit schema passen, zijn ondergebracht in een derde groep.

Hoedonderzijde met sponsachtige structuur

BLZ. 6 TOT 25

Buisjeszwammen

Als je de hoed van deze groep paddenstoelen van onderaf bekijkt, zie je een sponsachtige structuur die gemakkelijk van de hoed kan worden losgemaakt.

→ Tot deze paddenstoelen behoort onder andere het bekende eekhoorntjesbrood, een zeer populaire eetbare paddenstoel. In deze groep vind je ook de giftige dubbelganger van eekhoorntjesbrood, de

INFO

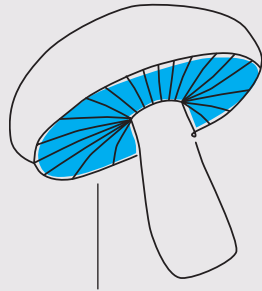
De kleurenbalk helpt bij de navigatie door het boek

bittere boleet. Ook in deze groep zijn de roodsteelfluweel- en de kastanjeboleten, die beide met smaak worden gegeten. De eetbare oranje en gewone berkenboleten maken deze groep compleet

BLZ. 26 TOT 99

Plaatjeszwammen

Als je van onderaf naar de hoed kijkt in deze groep paddenstoelen, zie je een structuur met lamellen die van de steel tot de rand van de hoed lopen. Deze lamellen, of plaatjes, kunnen zacht of broos van consistentie zijn. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen openstaande en uit-eenstaande lamellen. Lamellen van ongelijke lengte worden gemengd genoemd. Drie subgroepen plaatjeszwammen - russula's/melkzwammen en paddenstoelen met een geringde of niet-geringde steel - maken het gemakkelijker om een soort te vinden.
→ Tot de plaatjeszwammen behoort de oranje-groene melk-

Hoedonderzijde met plaatjes-structuur

zwam, een populaire eetbare paddenstoel uit het geslacht melkzwammen. De wat smaak betreft zeer scherpe en giftige grootsporige braakrussula is ook een plaatjeszwam. De gewone weidechampignon, ook een populaire eetbare paddenstoel, heeft aanvankelijk roze lamellen, die later zwarter worden.

→ De dodelijk giftige soorten als de groene en kleverige knolamanieten behoren ook tot deze groep. Let dus goed op bij het verzamelen!

BLZ. 100 TOT 121

Andere paddenstoelen

In deze groep paddenstoelen zijn er soorten met ribbels die lijken op onvolgroeide lamellen, evenals soorten met stekels aan de onderkant van de hoed. Er zijn ook paddenstoelen die niet passen in het typische 'hoed-en-steel'-patroon.

→ Een van deze paddenstoelen is de hanenkam of cantharel, zoals hij ook wel wordt genoemd, een bijzonder populaire eetbare paddenstoel. Ook de heerlijke morieljes zijn vertegenwoordigd: de kegelmorielje en de gewone morielje.

→ Een andere lentepaddenstoel die in deze groep past, is de zeer giftige voorjaarskluiwzwam.

→ Een badsponsachtige paddenstoel, de eetbare grote sponszwam, vertoont ook niet de typische vorm van een paddenstoel.

Paddenstoelen zonder
typische hoed-en-
steelstructuur

VOORZICHTIG GENIETEN

Paddenstoelen plukken

Paddenstoelen plukken is een heel leuk tijdverdrijf waaraan gezinnen zich graag overgeven. Uiteindelijk verzamel ik eetbare paddenstoelen om een heerlijke maaltijd voor mezelf of mijn gezin te bereiden. Maar let op! Er zijn giftige tot dodelijk giftige soorten, die vaak slechts door kleine kenmerken van eetbare paddenstoelen verschillen.

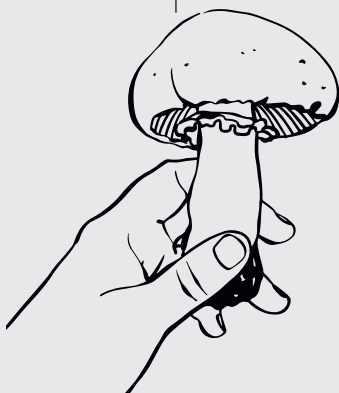
Ik heb een paar tips voor je, zodat je veilig en succesvol kunt beginnen met het verzamelen van paddenstoelen:

→ Beginners raad ik aan om alleen buisjeszwammen te plukken. Ze zijn aanzienlijk minder gevaarlijk dan plaatjeszwammen. In ieder geval geldt: verzamel alleen wat je met zekerheid kunt determineren.

→ Bij het verzamelen gebruik ik een mand en geen plastic zak. In een plastic zak wordt het afbraakproces aanzienlijk versneld, wat voedselvergiftiging kan veroorzaken als de paddenstoelen worden gegeten. Grote paddenstoelen draai ik uit, de kleine snijd ik boven de grond af.

→ Controleer je paddenstoelen goed, vraag zo mogelijk hulp van een deskundige. Alleen zo kun je veilig zelf of met je gezin van de paddenstoelen genieten als maaltijd. Laat bij twijfel de paddenstoel staan.

Verzamel alleen wat je met zekerheid kunt herkennen.

BUISJESZWAMMEN

sneller determineren

Je hebt een paddenstoel gevonden met een typische hoed-en-steelstructuur.

Kijk goed naar de onderkant van de hoed.

Als je hier een sponsachtige structuur vindt, is het een buisjeszwam.

Zo niet, kijk dan op blz. 26-27.

VANAF BLZ. 7

Makkelijke buisjeszwammen

Hier vind je buisjeszwammen zoals kastanjeboleet, roodsteel-fluweelboleet en fluweelboleet.

VANAF BLZ. 12

Buisjeszwammen met een dikke steel

Hier vind je eekhoortjesbrood en zijn giftige dubbelganger, de bittere boleet, evenals de meest giftige van alle boleten, de satansboleet.

VANAF BLZ. 18

Meer buisjeszwammen

Vooral Suillus- en Leccinum-boleten als de oranjeberkenboleet zijn hier beschreven.

hoedoppervlak glad, bij
vochtigheid glanzend

steel
zonder net

Poriën na kneuzing →
blauwverkleurend

Kastanjeboleet

Imleria badia

Hoed 3-15 cm, donkerbruin, kastanjebruin, oppervlak fluweelachtig; poriën lichtgeel, daarna groengeel.

Steel Cilindrisch, gemarmerd, bedekt met fijne lengtevezels.

Vlees Wit tot bleekgeel, jong stevig, later zacht, blauwachtig; geur fruitig, milde smaak.

Eetbaarheid Eetbaar.

→ **TYPISCH** Verschijnt van juni tot november in naald- en loofbossen. Door de steel zonder netwerk, de blauwverkleurende poriën en het blauw wordende vlees is hij moeilijk te verwarren. Helaas is deze paddenstoel zwaar besmet met cesium-137.

Poriën na kneuzing →
zelden blauwverkleurend

Roodsteelfluweelboleet

Xerocomellus chrysenteron

Hoed 3–10 cm, donkerbruin, roodachtig waar aangevreten, oppervlak fijn viltig, openscheurend als het droog is; poriën lichtgeel als ze jong zijn, later olijfgroen, grofmazig, hoekig, iets blauwverkleurend bij kneuzing.

Steel Gelig, cilindrisch, met verschillende rode zwemen.

Vlees Bleekgeel, soms zwak blauw; geur zwak, onbeduidend, zure smaak.

Eetbaarheid Eetbaar.

→ **TYPISCH** Verschijnt van juli tot november in loofbossen.

Deze algemene paddenstoel behoort tot de populairste eetbare paddenstoelen. Hij is echter vaak wormstekig en bedorven. Het feit dat hij gemakkelijk te herkennen is en vaak in grote aantallen voorkomt, maakt hem bijzonder geliefd bij verzamelaars. In de herfst, als het kouder wordt, zijn de stelen vaak alleen gelig.

hoedoppervlak
mat, fijnviltig

steel opval-
lend stevig,
houtachtig

Poriën gaan →
over in de steel

Fluweelboleet

Xerocomus subtomentosus

Hoed 3-12 cm, okergeel tot grijsbruin, oppervlak fijn viltig, mat; poriën hoekig, goudgeel.

Steel Cilindrisch, okergeel, stevig, houtig, vooral bovenaan roestbruine schilfers, vaak gebogen en de voet vaak wat toegespitst.

Vlees Witgeel, duidelijk geel in de steel, nauwelijks blauwverkleurend; geur zwak, milde smaak.

Eetbaarheid Eetbaar.

→ **TYPISCH** Verschijnt van juli tot oktober in naald- en loofbossen. Af en toe heeft de fluweelboleet een bruinroze hoed. Dan kan hij worden verward met de roodsteelfluweelboleet (*X. chrysenteron*, blz. 7). Als eetbare paddenstoel gelijkwaardig aan roodsteelfluweelboleet.

hoedoppervlak glad

poriën wit als
ze jong zijn

Steel in het bovenste deel →
met fijnmazig, wit netwerk

Gewoon eekhoorntjesbrood

Boletus edulis

Hoed 6–20 cm, vaak wit als ze jong zijn, dan bruin, oppervlak glad, ook gerimpeld; poriën wit, geel tot olijfgroen.

Steel Wit tot lichtbruin, van boven met fijnmazig, wit netwerk, bolrond, later knotsvormig tot cilindrisch.

Vlees Stevig, verkleurt niet bij het snijden, sponsachtig met de leeftijd; geur aangenaam, nootachtige smaak.

Eetbaarheid Eetbaar.

Verwarringsrisico met de licht giftige bittere boleet (*Tylopilus felleus*, blz. 13)! Eekhoorntjesbrood is de bekendste boleet en wordt beschouwd als een van de best eetbare paddenstoelen. Hij komt van nature voor op het noordelijk halfrond in grote delen van Europa, tot Marokko, in Azië, maar ook in Noord-Amerika en Mexico. Hij komt op het zuidelijk halfrond niet van nature voor. Hij werd waarschijn-

↑ Poriën bij jonge exemplaren wit, daarna geel tot groen

lijk halverwege de 19e eeuw met geïmporteerde bomen geïntroduceerd in Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Kenia en Zimbabwe. Eekhoortjesbrood komt op onze breedtegraden vaak samen met de vliegenzwam voor.

→ **TYPISCH** Verschijnt van juni tot november vooral bij sparren aan bosranden. Uitstekend eetbare paddenstoel, maar gevaar voor verwarring!

MEER WETEN, MEER ONTDEKKEN

met deze handige natuurgids
in zakformaat

OVERZICHTELIJK
de meest **voorkomende**
soorten in beeld

EENVOUDIG
snelle herkenning met
speciale kleurcodes

NAUWKEURIG
in **drie stappen** naar
de juiste soort

BEGRIJPELIJK
de **belangrijkste kenmerken**
helder uitgelegd

**KOS
M•S**

NUR 420
Kosmos Uitgevers,
Utrecht/Antwerpen

9 789043 924450

www.kosmosuitgevers.nl